

Kaia Sarnet
Rahandusministeerium
Regionaalvaldkonna asekanstler
kaia.sarnet@fin.ee

Teie: 15.07.2020 nr 15-1/1946-4
Meie: 02.09.2020 nr TO-JUH-6/159

Ettepanekud Eesti mereala planeeringu täiendamiseks

Täname Teid 15.07.2020 saadetud kirja (edaspidi Kiri) eest, milles vastasite meie 18.03.2020 saadetud ettepanekutele. Käesolevaga vastame Rahandusministeeriumi esitatud seisukohtadele ning esitame mõningad täiendavad küsimused, millele ei õnnestunud Eesti mereala planeeringu avalikel aruteludel vastuseid saada.

1. Olete viidanud oma 15.07.2020 saadetud kirjas, et meretuuleparkide arendamiseks sobivad alad on leitud läbi laiapõhjalise välistavatel teguritel põhineva meetodika ja käsitusviisi lähtub strateegilisele planeeringule omasest üldistusastmest ehk tuulikute parameetreid üksikasjalikult aluseks ei võeta ja planeeringuga ei määratleta. Muuhulgas peab planeering olema elluviidav ca 15 aasta jooksul. Eeltoodule vaatamata on planeeringuga selgelt piiritletud tuulikute parameetreid ja jäetud mulje nagu alla 150 meetri kõrguste tuulikute arendused ei oleks elluviidavad. Enefit Green AS-ile teadaolevalt on alla 150 meetri kõrgused meretuuleparkide arendused teostatavad ja lähiajaloos käivitatud. Seda põhimõtet kinnitab ka planeeringu visuaalse mõju hindamisel näitena toodud tuulikud kõrgusega kuni 137 m (Eesti mereala planeeringu mõjude hindamise aruande eelnõu lk 94 (versioon 03.07.2020)) ja tuulikute paigutuses toodud näited 80 m kõrgustest tuulikutest (Eesti mereala planeeringu mõjude hindamise aruande eelnõu lk 100 (versioon 03.07.2020)). Juhime tähelepanu sellele, et teostatavuse analüüsi ei ole tänaseni selgelt põhjendatud ministeeriumide poolt ning Enefit Green AS-ile teadaolevalt ei ole ka sellistesse aruteludesse kaasatud arendajaid. Kui loodus takistusi ei sea, siis peaks arendajatel jääma õigus otsustada projekti finantseerimise otstarbekuse üle. Seejuures on oluline seegi, et mereala planeeringu seletuskirja lk 49 punktis 9 on seatud juba tuuleparkide arendamisele tingimus, mille eesmärgiks on riigikaitse ehitiste tööviime säilitamine ("Tuulikud ei tohi põhjustada riigikaitse õhu- ja mereseiresüsteemide tööviime vähenemist, vajadusel tuleb välja töötada ja rakendada kompensatsioonimehhanisme").

Sellest tulenevalt palume täiendada Eesti mereala planeeringut selliselt, et Kaitseministeeriumi kõrguse piirangud ei oleks arendusalasid piiravad ja kompensatsioonimehhanisme rakendades või uue radari paigaldamisel ei peaks arendusalale teostama uut planeeringut.

2. Oma Kirjas märgite, et juhul kui nt tehnoloogia arengus tekib oluline muutus, innovatsioon või riigikaitse eesmärkide täitmise tagamiseks leitakse täiendavaid kompensatsiooni mehhanisme on võimalik merealal või osal sellest koostada uus mereala planeering või riigi eriplaneering.

Palun selgitada, mis põhjusel oleks ainult kõrguse piirangute kadumise järgselt vajalik koostada alale uus mereala planeering või riigi eriplaneering. Arusaamatuks jääb, kuidas on selline lähenemine kooskõlas haldusmenetluse eesmärgipärasuse põhimõttega. Enefit Green AS-ile teadaolevalt on kõikvõimalikud tuuleparkidest põhjustatud mõjud juba Eesti mereala planeeringu käigus hinnatud. Uue planeeringu koostamise kohustus kõrguse piirangute kadumise järgselt oleks ebamõistlik ressursside kasutamine ja pikendaks põhjendamatult riigi kliimapolitiika põhialustest tulenevate eesmärkide saavutamisele kuluvat aega. Muuhulgas seaks see ka arendajad ebavõrdsesse olukorda, kuna näiteks üle 150 m kõrguste arendusaladele uue planeeringu kehtestamise kohustus ei rakenduks. Nendel aladel tegutsevad arendajad saaksid kiirelt arendustegevusega jätkata, kuid alla 150 m kõrguste piirangutega aladest huvitatud osapooled peaksid pärast kompensatsioonimehhanismide rakendumist alustama uue planeeringuga, kui soov oleks paigaldada kõrgemaid tuulikuid, mis tänast praktikat arvestades kestab ligi viis aastat. Looduslikku, majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist keskkonda arvestades ei pruugi neil kahel arenduse alal piiranguid olla, kuid kõrguse piiramisega tekitatakse kunstlikult konkurentide vahel ebavõrdne olukord, mis võib päädida pikkade kohtuvaidlustega.

Üheks selliseks alaks kujuneb tänase Eesti mereala planeeringuga ka Loode-Eesti meretuulepargi arenduse üks arendusaladest, mis jääb Eesti mereala planeeringus tuulepargi alale nr 5. Ministeeriumidele teadaolevalt on nimetatud arenduse puhul esitatud varasemalt vee erikasutusloa ja hoonetusloa taotlused ning pooleli on keskkonnamõjude hindamine. KMH käigus teostatud uuringutest ei ole tänaseni selgunud ühtki looduslikku, majanduslikku, sotsiaalset ega ka kultuurilist piirangut.

Eesti mereala planeering oma olemuselt peab arvestama kõikide huvigruppidega ja looma võrdsed alused huvigruppide siseselt. Selle tagamiseks oleks mõistlik loobuda 150 m kõrguse piirangust, kui välistavast tegurist. Palume arvestada eeltooduga ning tuua ala nr 5 uuesti tuulepargi arendusteks sobivaks alaks, kuid jätta juurde klausel, millega jääks püsima kehtivad kõrguse piirangud, kuid kaoks kohustus läbi viia uut planeeringut pärast kõrguse piirangute kadumist. Selliselt toimetades jääksid püsima riigikaitsehuvid ja arendustegevus toimuks võrdsetel alustel.

3. Oma 18.03.2020 kirjas viitasime Hiiu maakonnaga piirneva mereala planeeringus toodule, kus kirjeldati, et elektrituulikute täpse kõrguse ning muude leevendavate meetmete väljaselgitamiseks tuleb hoonetusloa menetluse käigus teha koostööd Kaitseministeeriumiga. Samamoodi ei ole elektrituulikute minimaalseid kõrgusi määratud Pärnu maakonnaga piirneva mereala planeeringuga, vaid eeldatakse, et koostöös Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumiga leitakse sobivad alad, kus riigikaitse toime säilib. Palun selgitada, mis põhjusel on Eesti mereala

planeeringus mindud oluliselt rangemaks võrreldes teiste samaväärsete planeeringutega ja piiratud tuulikute parameetreid. Selline lähenemine seab erinevatel planeeringutel asetsevad arendused ebavõrdsesse olukorda. Planeeringu kestvust silmas pidades ei tohiks alahinnata tehnoloogiat, sh erinevate leevendusmeetmete, kiiret arengut ning ei saa välistada, et leitakse võimalus investeeringuteks (riigi, arendaja, EU rahastuse vms toel) uude radarisüsteemi, mis võimaldaks arendada tuuleenergeetikat Loode-Eesti merealadel. Eeltoodule tuginedes palume täiendada Eesti mereala planeeringut selliselt, et Kaitseministeeriumi kõrguse piirangud ei oleks arendusalasid piiravad, vaid oleks kajastatud kui tuuleparkidele sobivad arendusalad ja kompensatsioonimehhanisme rakendades või uue radari paigaldamisel ei peaks arendusalale teostama uut planeeringut.

4. Kirjas toote välja, et hoonestusloa taotluste info on planeeringut koostades taustainformatsioon ja ei ole planeeringulahenduse osa. Loode-Eesti meretuulepargi projekti käsitletakse mereala planeeringus samamoodi nagu kõiki teisi hoonestusloa taotlusi, mis on esitatud enne 01.07.2015 (vt täpsemalt mereala planeeringu ptk 4.3). Enne 01.07.2015 esitatud hoonestusloa taotluste menetlemine, sh otsustamine, viiakse läbi vastavalt hoonestusloa taotluse esitamise ajal kehtinud õigusaktides, eelkõige Veeseaduses, ette nähtud nõuetele. Nendel puudub otsene seos mereala planeeringuga. Sama on lähenemine ka kõigi muude hoonestusloa taotluste puhul, sh nende puhul, mille hoonestusloa taotlused asuvad üleriigilise mereala planeeringu alal. Nimetatud väitega ei saa nõustuda, kuna planeeringu üheks oluliseks eesmärgiks on leppida kokku Eesti mereala kasutuse põhimõtetes pikas perspektiivis, arvestades merealal juba toimuvat ja alles kavandatavate tegevuste koosmõju. Sellist arusaamist kinnitab mereala planeeringu seletuskirja lk 47 tuuleparkide arendamisele kohta käiv tingimus nr 1 "Taastuvatel ressurssidel põhineva energiatootmise osakaalu suurendamiseks tuleb tuuleenergia tootmiseks kasutada planeeringus määratud tuuleenergeetika arendamiseks sobivaid alasid.". Tingimuse sõnastusest võib üheselt mõista, et tulevikus on tuuleparkide arendamine lubatud ainult mereala planeeringus näidatud aladel ja mitte mujal. Kehtestatud mereala planeering on aluseks erinevate mereala kasutamist lubavate otsuste langetamisel nii ministeeriumidele kui ametitele ning suunab ka ettevõtjate, investorite, kohalike omavalitsuste ning rannikukogukondade tegevust. Mereala planeeringuga tuleb arvestada planeeringute, mereala kasutust mõjutavate otsuste, merekasutuseks väljastatavate lubade ning riigi ja kohaliku omavalitsuse strateegiliste arengudokumentide koostamisel. Neid põhimõtteid silmas pidades on oluline arvestada varem esitatud vee erikasutuslubade ja kehtivate hoonestuslubadega, kuna arendustegevus ei peatu pärast eeltoodud lubade menetlust, vaid jätkub projekteerimise ja hiljem ka ehitusloa taotlusega, kus kehtiv planeering oma piirangutega on üheks loa väljastamise eelduseks. Selgitusest lähtuvalt peame vajalikuks Eesti mereala planeeringu koostamisel arvestada kehtivate tuuleparkide arenduste hoonestusloa taotlustega ja näidata planeeringus potentsiaalsete arenduste kaablikoridorid, sh Loode-Eesti meretuulepargi kaablikoridorid sarnaselt uute Eesti mereala planeeringuga tuvastatud arendusalade kaablikoridoridele.

5. Oma Kirjas selgitate, et kaitsealustele loodusobjektidele ja Euroopa tähtsusega Natura 2000 võrgustikule tuulikuid rajada ei ole võimalik. Lisaks tuleb kaablikoridorid

planeeringus paigutada nii, et need arvestaks Natura 2000 alade ja nende kaitse-eesmärkidega, st ei mõjutaks neid.

Eesti mereala planeeringu kaardirakendusel on arendusalast 1 Virtsu kulgev kaablikoridor osaliselt kattuv Natura 2000 alaga. Palun selgitada, millistel juhtudel on siiski võimalik kaablikoridore planeerida Natura 2000 aladele.

6. Juhime tähelepanu asjaolule, et Hiiu maakonna merealade planeeringu punkt 1.3.1 kohaselt on Hiiu maakonna mereala ruumilise arengu üheks eesmärgiks tagada Läänemaa ja Saaremaa suunal ringtoite väljaehitamine varustuskindluse tagamiseks. Käesoleval hetkel puudub ringtoiteks vajalik ühendus Hiiumaa ja mandri vahel. Kuna Riigikohus ei ole tühistanud ringtoite väljaehitamist ja planeering on mõeldud kestvusega vähemalt 15 aastat, siis tuleks Eesti mereala planeeringus kajastada ringtoiteks vajalikku ühendust. Palume täiendada Eesti mereala planeeringut vastavalt.

Palume arvestada esitatud ettepanekutega ning korrigeerida Eesti mereala planeeringu dokumente vastavalt.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Linas Sabaliauskas
Enefit Green AS
Juhatuse liige

Raido Hallik +372 52 52 201
raido.hallik@enefitgreen.ee